

DR. TKÁC VOJTECH /Kocisa/

Engedjék meg, hogy szivből üdvözöljem a tanácskozáson megjelent Csehszlovákia legfiatalabb jogi intézményének, a kassai Safarik jogi egyetemének képviselőit. Sok sikert kívánok, és megköszönöm, hogy részt vehetek ezen a kollokviumon.

A mai tárgyalás kérdései kölcsönös kapcsolatban vannak a tudományos technikai fejlődéssel a szocialista társadalomban.

A termelő erők fejlődése, amelyek szintén a tudomány állásától, színvonalától, hatékonyságától függenek, meghatározza a tudományos technikai forradalom feltételeit és a társadalmi viszonyok területét, ugyanakkor a szocialista munkajog elrendezésének eszközeül szolgál. A szocialista munkajog a munkaszervezési érdekeit képviseli.

A szocialista társadalomban a tudományos technika fejlődése a Csehszlovák Kommunista Párt céltudatos tevékenységének eredménye. Huszák elvtárs, a Csehszlovák Kommunista Párt főtitkára a XV. Pártkongresszuson jelentési beszámolójában, melyet ez év áprilisában terjesztett elő, ez áll: "A XV. Pártkongresszus felhívta a figyelmet a tudomány és technika szélesebb körű kiterjesztésére. Az 5. ötéves terv időszakában a tudományos technika hatásköre kiszélesedett, gazdaságunk technikai színvonala emelkedett. A 6. ötéves tervidőszakban azonban gyorsítani kell a tudományos technika fejlődését, aláhúzza jelentőségét a népgazdaságban és a társadalmi fejlődésben."

Ebben a csehszlovák munkajog feladatai is benne foglalnak, amely a munkavédelem területén a lenini elvekből indul ki. A munkavédelem és a tudományos technikai fejlődés viszonya egy dialektikus kapcsolat, amely az ember és technika viszonyában a szocialista társadalomban egy új tartalmat kapott. A munkavédelem a létező tudományos technikai fejlődés egyik formája.

Munkajogi értelemben a munkavédelem azoknak a szocialista munkajogi normáknak összetétele, amelyek a dolgozók és munkaviszonyuk védelmére irányul, védve életüket, egészségüket. A

munkavédelem jogi szempontból, csak mintegy része ennek a komplex tevékenységnek.

II.

A munka és munkajog elméletének kiinduló pontja a munkavédelem dinamikus felfogása. Ez abban nyilvánul meg, hogy ez a kérdés a fejlődéstől, elsősorban a tudományos technikai fejlődéstől, elsősorban a tudományos technikai fejlődéstől függ. A dolgozó munkaviszonya, beilleszkedése egy aktív kapcsolat, elvárjuk tehát az ő aktivitását, de ezt csak akkor tehetjük, ha ez az aktivitás a munkaadó részéről is megvan.

A tudományos technikai fejlődés szintén új elemeket hoz a munka-védelem területén. Így a tudományos technikai fejlődés kettős szerepet játszik.

1/ A tudományos technikai fejlődés minőségileg új eszközökkel szolgál a balesetek megelőzésében / az orvostudomány fejlődésével, a munka irányításával, megszervezésével/.

2/ A tudományos technikai fejlődés dialektikus társításban, mint a fentiekben említettük, az emberi aktivitás fejlődésének újabb méreteit eredményezi, melyből a minőségileg újabb munkavédelem ered. / a kozmikus térség kutatása, az energiák békés felhasználása, a termelési eszközökkel új minőség és mennyiség elérése., a munkaerő-racionalizálás növekedése, a társadalom hasznos tagjává válás, a civilizációs betegségek kiküszöbölése, stb./

E modell elve szerint a munkavédelmi és a az egészségvédelem is egyenértékű és elválaszthatatlan eleme a termelő és egyéb munkáknak és a technika fejlődésének.

III.

A munkahelyeken történő balesetek tisztázásában fontos szerepet játszik a munkajog. Azt mondhatjuk, hogy a csehszlovák munkajog törvény-szerű fejlődésének 1975-1976-os években nagy jelentőségű szakasza zárult le - a 2. Munkatörvénykönyv beve-

zetése, az új törvények átrendezése a társadalombiztosítás és fizetések emelkedésének területén.

A csehszlovák munkatörvény és a fennmaradó jogi formák sora magában foglalja a munkaszerződő felek jogait és kötelesegeit, melyek a munkavédelem fokozását hivatottak elősegíteni.

A munkaszervezetekre érvényes olyan elhatárolt jogokkal és kötelezettségekkel, melyeket az 1975/No54 számú kormányrendelet terjesztett elő, a munkatörvény foglalkozik.

A 174/1968-as törvény az állami speciális felügyelet helyét és feladatait szabályozza. Például, e szerint a törvény szerint a szervezetet 100 ezer, vagy 500 ezer korona pénzbüntetés megfizetésére kötelezik, nemcsak a konkrét balesetek miatt, hanem a kötelelességek elmulasztása végett is.

A Munkatörvénykönyv 272 §.-a szerint, a munka- és egészségvédelmi szabályok lényeges szabályok, mert életünkről, egészségünkről van szó; higiéniai és epidemológiai szabályok, technikai normák, szállítási, tűzrendészeti és robbanásvédelmi szabályok, éghető és radioaktív anyagokra, fegyverekre és mérgező anyagokra vonatkozó szabályok.

A munkajogi normák meghatározzák, hogy a munka- és egészségvédelmi szabályok ismerete a kvalifikált előfeltételek elválaszthatatlan és állandó része. A munka biztosításában jelentős szerepet játszanak azok az anyagi ösztönzők, amelyeket két csoportba oszthatunk.

1/ Anyagi ösztönzők, amelyek a szervezet gazdasági eredményeire irányulnak.

- a társadalombiztosítási juttatás
- munkabérlégek egészégtelen körülmények esetén
- sérülések kártalanítása
- a szocialista versenyekben kapott jutalmak, vagy kitüntetések elvonása
- az üzemi balesetek és sajátos megbetegedések visszakeresete
- a munkavédelmi előírások megszegése után járó pénzbüntetés
- a munkajogi normák megszegése utáni pénzbírság

2/ Anyagi ösztönzők, amelyek a dolgozók és kollektívák munkájára van befolyással.

- prémiumcsökkentés
- a darabbér eltörlése
- a szakképzettségtől és munkaintenzitástól függő fizetés
- fizetési formák
- jutalmak
- a munkakövetelmények normalizálása

IV.

A csehszlovák munkajog szabályozza a szakmai megbetegedések és munkahelyi sérülések problémáját. A szervezeti /vállalati, tanintézeti/ felelősség nem szabálytalanságban és jogellenes cselekedetekben nyilvánul meg, csak a maga objektív valóságában.

A Munkatörvénykönyv §190 szerint a munkahelyi sérülések a munkaköri köteleességek teljesítésével van kapcsolatban. A csehszlovák igazságszolgáltatás szerint munkahelyi sérüléseknek számítanak az egészségre káros váratlan behatások /fizikai, pszichikai/. Ezért az egészség károsítása független kell, hogy legyen az akarattól. A tudományos technikai fejlődés következtében meg kell említenünk az új, nem hagyományos sérülések és szakmai megbetegedések formáinak megjelenését, emellett a jogi szabályozás kutatásának kifejlesztését az orvostudomány eredményeinek felhasználásával, a fent említett megbetegedések területén.

A Munkatörvénykönyv nem foglalkozik a szakmai megbetegedések fogalmának a kérdéseivel.

A csehszlovák munkajog ezekkel a kérdésekkel a kormányrendelet mellékletében foglalkozik, amely a társadalombiztosítási törvényeket tartalmazza. Itt szerepel azon szakmai megbetegedések és körülmények felsorolása, melyek felmerülhetnek.

A káros következmények megszüntetése az orvosi ellátás és a gazdasági egyensúly biztosításának függvénye.

A szabadidő megnövekedése, mint a tudományos technikai fejlődés következménye, a felelősségek kiszélesedéséhez vezet a munkakörülményekben az élet egyéb területein és az ember helyének meghatározásában a szocialista társadalomban.

A balesetek megelőzésében az állam felelős, mivel az orvosi ellátottság és társadalombiztosítás is tőle függő társadalmi összetevő. A kártalanítás kérdéseivel a Munkatörvénykönyv foglalkozik.

A társadalom alapvető változásai és fejlődése, megkövetelik jogi értelemben a munkajogi kapcsolatokban kvalifikált és sokoldalú képzett dolgozók részvételt, mint a munkaerő képviselőit.

A munkajog színvonala valószínűleg abban áll, hogy minőségének folyamatában a munkajog az összes normatívák egyesítését képezi majd. Alapvető jelentése alkalmazásának realizálódása területén fog jelentkezni. Így a termelésben a balesetek megelőzésében és a szakmai megbetegedések esetén a jogi elintézési formákat is be kell vezetni.

V.

Társadalunkban jelentős szerepe van a szakszervezeteknek. A munkajog törvényszerű fejlődésének lezáró szakasza meghatározta a szakszervezetek felelősségét és megerősítette feladataikat. A munkatörvény azzal, hogy az állami funkciók átadódtak a társadalmi szervezeteknek, kiszélesítette a szakszervezetek ellenőrzését munkajogi vonatkozásban. A szakszervezeteknél a következő szabályok vannak.

Feladatuk a munkahelyi vitás kérdések megoldása.

A szakszervezetnek joga van betölteni azt a társadalmi ellenőrzést, amely a vállalati egészségvédelemre irányul. A munkatörvény az alapvető törvények és jogi normák mellett szabályozza a munkavédelmet az egyéni, mezőgazdasági, termelő és egyéb szövetkezeteknél. A felosztás kiegyenlítését az új jogi normák biztosítják. A mezőgazdasági szövetkezetek tagjairól való gondoskodás öregkorban, az anya- és gyermekvédelem, mind olyan előnyök, amiben a munkások is részesülnek.

VI.

A szocializmus megteremti a sokoldalú fejlődés személyi és társadalmi előfeltételét. Csak a szocializmus teszi lehetővé a tudományos technikai fejlődésnek kiterjesztését az élet minden területén. A felszabadított munka új jellegűt ölt.

A duomány marxista-leninista módszerrel kutassa a társadalmi tudományos technikai fejlődés törvényszerűségeit a csehszlovák munkajogról a munkában és annak védelmében, s mivel megteremtjük a munkajog hatékonyságának alapját a társadalmi fejlődésre, amely a kommunizmus építésében elkerülhetetlen.